

Ministerie van Financiën

Handleiding Overheidstarieven 2011

Colofon

Titel Handleiding Overheidstarieven 2011

Auteur drs. C.J.J.M. Stoop

Datum 7 oktober 2010

Inlichtingen **Directie Begrotingszaken**

Jeroen Stoop

T 070-3428120

F 070-3427946

c.j.j.m.stoop@minfin.nl

INHOUDSOPGAVE

1. Inleiding	
1.1 Doel	2
1.2 Toepassing	2
1.3 Systematiek	2
1.4 Specifieke situaties	3
1.5 Leeswijzer	3
2. Tarieven 2011 en toelichting	
2.1 Normbedragen per salarisschaal	4
2.2 Salariskosten	5
2.3 Overheadkosten	6
2.3.1. Huisvestingskosten	6
2.3.2. Automatiseringskosten	7
2.3.3. Overige overheadkosten	7
2.4 Aantal productieve uren	8
3. Specifieke onderwerpen	
De toepassing van interest	9

1. INLEIDING

1.1 Doel van de handleiding

De Handleiding Overheidstarieven is bestemd voor die onderdelen van de rijksoverheid die kosten in rekening brengen voor werkzaamheden verricht voor, of diensten verleend aan, afnemers buiten de rijksoverheid. Uitgaande van de met die activiteiten gemoeide tijd willen deze dienstonderdelen dat doen door een tarief per uur in rekening te brengen. Daartoe bevat deze tarievenhandleiding voor elk van de ambtelijke salarisschalen drie tarieven per uur:

- een *kostendekkend tarief per uur exclusief BTW*;
- een *kosten-plus tarief per uur exclusief BTW*; en
- een *kosten-plus tarief per uur inclusief BTW*.

1.2 Toepassing

De tarievenhandleiding kan door onderdelen van de rijksoverheid worden gebruikt als hulpmiddel, wanneer geen adequate kostenadministratie of een ander toereikend instrument ter bepaling van kostenvergoedingen voorhanden is. De keuze voor het in rekening te brengen tarief dient te worden gemaakt conform aanwijzing 11 van de 'Aanwijzingen inzake het verrichten van marktactiviteiten door organisaties binnen de rijkdienst' uit 1998. Deze aanwijzingen zijn opgenomen in het Handboek Financiële Administratie Rijksoverheid (Hafir, A7.04). Het Hafir is te raadplegen via internet www.minfin.nl, door als zoekterm 'hafir' te gebruiken.

De Handleiding Overheidstarieven kan eveneens worden gebruikt ten behoeve van interne doorberekening, sturing en beheersing, benchmarking en subsidieverstrekking (in de vorm van referentietarieven voor de berekening of toetsing van subsidiabele kosten). Ook andere publiekrechtelijke lichamen dan de rijksoverheid kunnen gebruik maken van de tarievenhandleiding, maar ze dienen de toepasbaarheid wel kritisch te beoordelen.

1.3 Systematiek

De tarieven voor het jaar 2011 zijn op dezelfde wijze samengesteld als de tarieven in de Handleidingen Overheidstarieven van de voorgaande jaren. In de Handleiding worden *gemiddelde* uurtarieven *per salarisschaal* gepresenteerd. Het gaat hierbij om uurtarieven en salarisschalen van medewerkers binnen de rijksoverheid die vallen onder het Bezoldigingsbesluit Burgerlijke Rijksambtenaren (BBRA). De uurtarieven zijn berekend op basis van de gemiddelde salariskosten en overheadkosten (incl. huisvestingskosten) binnen de rijksoverheid. Zoals ook in voorgaande jaren wordt voor de component salariskosten in de uurtarieven uitgegaan van de door P-Direkt opgestelde prognose voor 2011. Uitgangspunt hierbij zijn de feitelijke salariskosten in de maand augustus 2010.

Bij de berekening van de prognose voor de salariskosten in 2011 is uitgegaan van de voor 2011 verwachte loonontwikkeling ("0-lijn"). Bij de berekening van de tarieven wordt verder gebruik gemaakt van de prijsindices voor 2011 conform de Macro Economische Verkenningen van het Centraal Plan Bureau (MEV 2011, september 2010). In de paragrafen 2.2 tot en met 2.4 wordt dit nader toegelicht.

De tarieven voor het jaar 2011 vertonen een geringe stijging ten opzichte van de tarieven voor het jaar 2010. De uurtarieven stijgen gemiddeld over alle BBRA schalen met 0,3%. Deze marginale stijging hangt samen met de ontwikkeling van de prijsindices met betrekking tot de overheadkosten. Conform de verwachte loonontwikkelingen ("0-lijn") blijven de salariskosten gemiddeld over alle salarisschalen gelijk.

1.4 Specifieke situaties

De Handleiding Overheidstarieven bevat gemiddelde tarieven per uur voor de rijksoverheid als geheel. Bij kostendoorberekening kan evenwel behoefte bestaan aan tarieven die rekening houden met de specifieke situatie van het onderdeel dat de kosten doorberekent. In deze behoefte kan worden voorzien door de bedragen uit deze handleiding aan te passen aan de eigen situatie. In hoofdstuk 2 wordt toegelicht waarop de genoemde bedragen zijn gebaseerd. De gebruiker kan hiermee beoordelen of de basissituatie afwijkt van de eigen, specifieke situatie en zo ja, of die afwijking aanleiding geeft om de bedragen uit deze tarievenhandleiding aan te passen aan de eigen situatie.

1.5 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 worden de tarieven voor 2011 gepresenteerd. In paragraaf 2.1 zijn in één tabel de tarieven per salarisschaal opgenomen. De opbouw en berekening van deze tarieven worden toegelicht in de paragrafen 2.2 en 2.3. Het aantal productieve uren wordt in paragraaf 2.4 nader toegelicht. Naast de in hoofdstuk 2 behandelde tarievencomponenten zijn er onderwerpen die niet een direct onderdeel van de tarieven zijn maar toch relevant kunnen zijn bij het in rekening brengen van kosten. In dit verband wordt in hoofdstuk 3 de toepassing van interest behandeld.

2. TARIEVEN 2011 EN TOELICHTING

2.1 Tarieven per salarisschaal in 2011

(bedragen afgerond in euro's)

loonschaal	salariskosten per mensjaar in		totale kosten in Euro	<i>kostendekkend tarief per uur</i> in Euro	<i>kosten- plus tarief excl. btw</i> in Euro	<i>kosten- plus tarief incl. btw</i> in Euro
	Euro	overhead in Euro				
1	26.645	28.707	55.352	40	42	51
2	29.878	28.707	58.585	43	45	54
3	31.983	28.707	60.690	44	47	55
4	36.520	28.707	65.227	48	50	60
5	39.920	28.707	68.627	50	53	63
6	42.632	28.707	71.339	52	55	65
7	46.699	28.707	75.406	55	58	69
8	51.940	28.707	80.647	59	62	74
9	57.243	28.707	85.950	63	66	79
10	63.140	28.707	91.847	67	71	84
11	71.829	28.707	100.536	73	77	92
12	82.500	28.707	111.207	81	85	102
13	93.155	28.707	121.862	89	94	111
14	103.418	28.707	132.125	96	101	121
15	113.079	28.707	141.786	103	109	130
16	122.496	28.707	151.203	110	116	138
17	132.368	28.707	161.075	117	124	147
18	143.170	28.707	171.877	125	132	157

De tarieven in de kolom "*kosten-plus excl. BTW*" zijn afgeleid uit de tarieven in de kolom "*kostendekkend tarief per uur*". Hier is uitgegaan van een winststopslag na belasting van 4%. Dit percentage van 4% is ontleend aan het effectief rendement op staatsleningen, als de minst risicovolle vorm van belegging¹. Daarnaast is rekening gehouden met de doorwerking van de fiscale component, hier gesteld op 25% van de winst². De totale opslag bedraagt dan $[4\% / (100\% - 25\%)] = 5,33\%$.

¹ Hierbij is uitgegaan van de rente op staatsobligaties in het Eurogebied met een looptijd van 10 jaar, blijkens de statistieken van De Nederlandsche Bank. Het gemiddelde percentage over de afgelopen 5 jaar is hier afgerond op een heel procentpunt.

² Het voorgestelde tarief voor de vennootschapsbelasting in de hoogste schijf zal in 2011 25% zijn.

De tarieven in de kolom "*kosten-plus incl. BTW*" zijn verkregen door de "*kosten-plus*" tarieven te verhogen met 19%, het hoge BTW- tarief in 2011. In de paragrafen 2.2 tot en met 2.4 wordt een nadere toelichting gegeven bij de in deze tabel opgenomen tarieven en het aantal direct productieve uren (over 2011: 1372 uur) waarop de berekening is gebaseerd.

De uurtarieven stijgen gemiddeld over alle BBRA schalen met 0,3%. Deze stijging wordt veroorzaakt door de doorwerking van de verwachte gemiddelde stijging van de overheadkosten in de uurtarieven.

2.2 Salariskosten

De tarievenhandleiding is in beginsel bestemd voor gebruik binnen de rijksoverheid. Daarom worden in de berekeningen empirische gegevens gebruikt die op de rijksoverheid betrekking hebben. In deze berekeningen worden tot de rijksoverheid gerekend alle personen die volgens BBRA 1984 worden bezoldigd en werkzaam zijn bij de ministeries en de Hoge Colleges van Staat³.

Voor iedere salarisschaal (schaal 1 tot en met 18) wordt een gemiddeld salariskostenbedrag berekend en geraamd voor het jaar 2011. Dit gemiddelde salariskostenbedrag per schaal is gebaseerd op een heel kalenderjaar voor een persoon met een volledige werktijd (d.w.z. een werktijd van 36 uur per week). Bij de bepaling van de salariskosten, dat wil zeggen de kosten die het Rijk als werkgever maakt, worden de volgende kostencomponenten meegenomen:

- a. bruto salaris;
- b. vakantiegeld;
- c. eindejaarsuitkering;
- d. door de werkgever te betalen premies voor ouderdoms- en nabestaandenpensioen, WAO, VUT, invaliditeitspensioen incl. het bovenwettelijke deel;
- e. wachtgelden.

De salariskosten-componenten a. t/m e.:

De berekening van de voor 2011 verwachte kostencomponenten a. t/m d. - de salariskosten exclusief wachtgelden - is uitgevoerd door P-Direkt⁴. Uitgangspunt voor deze berekening zijn de feitelijke salarisbetalingen over de maand augustus van het jaar 2010. P- Direkt maakt voor de berekening van de prognose voor 2011 gebruik van de verwachte loonontwikkelingen conform de lopende CAO voor de sector Rijk en de Miljoenennota 2011. Gegeven de verwachte loonontwikkelingen blijven de salariskosten gemiddeld over alle salarisschalen gelijk.

De opslag voor wachtgelden (component e.) is afgeleid uit de gegevens over de ontwikkeling van het aantal werkloosheidsuitkeringen en wachtgelden (bron: Sociaal Jaarverslag Rijk). Bij de berekening van de wachtgeldcomponent zijn die regelingen

³ Door de beperking 'bezoldigd volgens BBRA 1984' vallen onder meer het ministerie van Defensie, de Politie en de Rechterlijke Macht buiten deze definitie.

⁴ P-Direkt is het shared Service Centre HRM voor 12 ministeries

meegenomen die van toepassing zijn op het personeel dat volgens het BBRA bezoldigd wordt. Het totaal van deze uitgaven, dat aan de departementen kan worden toegerekend, kan worden uitgedrukt in een wachtgeldbedrag per ambtenaar. In het overheidstarief over het jaar 2011 wordt gerekend met een vaste opslag van € 350,= per rijksambtenaar (was € 440,=). Deze daling wordt veroorzaakt doordat het aantal mensen met een wachtgelduitkering is verminderd ten opzichte van 2010.

2.3 Overheadkosten

De overheadkosten zijn opgebouwd uit huisvestingskosten, automatiseringskosten en overige overhead. Deze drie componenten worden hieronder afzonderlijk besproken. De samenstelling van de overheadkosten is in het verleden bepaald op basis van informatie aangeleverd door de departementen. De afgelopen jaren zijn de overheadkosten steeds berekend door indexatie. In de tabel met de tarieven over 2011 (paragraaf 2.1) is één kolom opgenomen waarin de overheadkosten staan vermeld. De opslag voor de overheadkosten per mensjaar voor 2011 bedraagt afgerond € 28.707,=.

Dit bedrag kan als volgt worden uitgesplitst:

a) huisvesting:	€ 6.358,=	(was € 6.265,=)
b) kantoorautomatisering:	€ 2.792,=	(was € 2.717,=)
c) overige overhead:	€ 19.557,=	(was € 19.033,=)
totaal:	€ 28.707,=	(was € 28.015,=)

2.3.1. Huisvestingskosten

De administratieve sector van de rijksoverheid is zeer divers gehuisvest en de spreiding van de werkelijke huisvestingskosten is groot. Op basis van de overeenkomsten tussen ministeries en de Rijksgebouwendienst is op hoofdlijnen inzicht in het gemiddeld gebruikte (bruto) vloeroppervlak en de werkelijke kosten mogelijk. De tarieven zijn vastgelegd in de Regeling Methodiek Gebruiksvergoeding Rijksgebouwendienst (MGR), aangevuld met de Rekenmethode Rijksgebouwendienst (RmR).

In 1997 heeft de Ministerraad besloten de huisvestingsbudgetten in 2014, via een ingroeitraject, te normeren. Het normbedrag is vastgesteld op een bedrag per ministerie plus een normbedrag per formatieplaats. Deze bedragen zijn de basis voor de huisvestingscomponent in deze tarievenhandleiding, waarbij is uitgegaan van een werkelijk gebruikt vloeroppervlak van 38 m² per formatieplaats. De normbedragen worden alleen gehanteerd voor huisvesting van formatieplaatsen in kantoorpanden. Voor specifieke panden vindt geen ingroei plaats. In de Rekenmethode Rijksgebouwendienst wordt gebruik gemaakt van de consumenten prijs index (de CPI), die voor 2011 op 1,5% wordt geraamd (bron: MEV, september 2010). Toepassing van deze systematiek heeft in deze handleiding geleid tot een huisvestingscomponent van afgerond € 6.358,= (was € 6.265,=).

2.3.2. Automatiseringskosten

Onder automatiseringskosten wordt in dit kader verstaan de kosten van *kantoorautomatisering*; de aan de werkplek verbonden kosten. In de praktijk worden hiervoor sterk wisselende bedragen gebruikt. In deze tarievenhandleiding wordt voor 2011 uitgegaan van een gemiddelde opslag van afgerond € 2.717,= (was € 2.671,=). Het bedrag van vorig jaar is geïndexeerd met de reguliere prijsindex voor de netto materiële overheidsconsumptie, de zogenoemde IMOC. Voor 2011 wordt deze prijsindex door het Centraal Planbureau geraamd op 2,75% (bron: MEV, september 2010).

2.3.3. Overige overheadkosten

Onder de overige overheadkosten worden begrepen de indirecte kosten van het eigen organisatie-onderdeel én de kosten van de andere organisatie-onderdelen die werkzaamheden verrichten samenhangend met de werkzaamheden van het eigen organisatie-onderdeel. Hierbij is rekening gehouden met de vereiste directheid tussen kosten en activiteiten.

Onder de indirecte kosten van het eigen organisatie-onderdeel vallen in dit kader de kosten van diensten en middelen, de inhuur van externen, de vervoers- en verblijfskosten en de opleidingskosten. De kosten van andere organisatie-onderdelen betreffen de toe te rekenen uitgaven voor personeel en materieel van die organisatie-onderdelen die voor meerdere directies tegelijk functioneren. In de eerste plaats kan hierbij gedacht worden aan de stafdiensten en leiding binnen het eigen directoraat-generaal. Voorts gaat het om centrale directies binnen het departement als geheel, zoals de departementale auditdienst, de directie Financieel-Economische Zaken, de directie Personeel en Organisatie, directie Voorlichting, etc.

De component 'overige overheadkosten' wordt jaarlijks door middel van de prijsindex netto materiële overheidsconsumptie, de IMOC, bijgesteld. Voor 2011 wordt gerekend met een indexering van 2,75% (bron: MEV, september 2010). De component "overige overheadkosten" komt dit jaar daarmee afgerond uit op € 19.557,= (was € 19.033,=).

2.4 Aantal productieve uren

De totale kosten per mensjaar worden bepaald door alle kostencomponenten (salariskosten, huisvestingskosten, automatiseringskosten en overige overheadkosten) bij elkaar op te tellen. De tarieven worden vervolgens vastgesteld door het verkregen bedrag aan kosten per mensjaar te delen door het aantal direct productieve uren per ambtenaar per jaar.

Het aantal productieve uren per jaar is ten opzichte van 2010 marginaal gestegen van 1369 naar 1372. Dit is het gevolg van het licht dalende ziekteverzuimpercentage bij het Rijk, van 5,7 % naar 5,5 %.

Voor de berekening van het aantal productieve uren is in deze tarievenhandleiding uitgegaan van vijf werkdagen per week. Het aantal werkdagen in een jaar is verminderd met het aantal feestdagen (het meerjarige gemiddelde), vakantiedagen en ziektedagen. Het resulterende aantal aanwezige dagen/uren is vervolgens verminderd met de indirect productieve uren. Bij de indirect productieve uren kan gedacht worden aan werkbesprekingen, personeels- aangelegenheden, ondernemingsraden, studieverlof en cursussen, etc. Hiervoor wordt in de systematiek van de tarievenhandleiding steeds een vast percentage van 12% toegepast.

Voor het jaar 2011 resulteert dit in de volgende opstelling:

aantal werkdagen	261,0
aantal feestdagen (meerjarig gemiddelde)	<u>7,0</u> -/-
omvang aanstelling in dagen	254,0
omvang aanstelling in uren (254,0 * 7,2)	1828,8
vakantie-uren	169,3 ⁵ -/-
ziekte-uren	<u>100,6</u> ⁶ -/-
aantal uren aanwezig	1558,9
aantal indirect productieve uren	<u>187,1</u> -/-
aantal direct productieve uren	1371,8
<i>afgerond</i> aantal direct productieve uren	1372

Het aantal direct productieve uren voor 2011 wordt in deze handleiding afgerond op 1372 uren per mensjaar. Ook in het tarievenoverzicht op pagina 5 is uitgegaan van 1372 direct productieve uren. Er dient te worden aangetekend dat daarbij is uitgegaan van een gemiddelde situatie voor de gehele rijksoverheid. Onderdelen van de rijksoverheid die deze tarievenhandleiding gebruiken, kunnen voor zichzelf nagaan of het aantal productieve uren van 1372 ook voor hen geldt. Zo nodig kan voor de eigen situatie van een ander aantal productieve uren worden uitgegaan.

⁵ De vakantie-uren zijn samengesteld uit basisvakantie-uren en leeftijdsvakantie-uren. De basisvakantie-uren bedragen 165,6 uur. De leeftijdsvakantie-uren beginnen bij een leeftijd van 45 jaar en kennen een staffel: 45-49 jaar = 7,2 uur; 50-54 jaar = 14,4 uur; 55-59 jaar = 21,6 uur en 60 en ouder = 28,8 uur. Rekening houdend met de leeftijdsopbouw van de rijksambtenaren, volgt hieruit een gewogen gemiddelde van 3,7 uur. Totaal aantal vakantie-uren derhalve 165,6 + 3,7 = 169,3 uur.

⁶ Voor de ziekte-uren wordt uitgegaan van een ziekteverzuimpercentage van 5,5% over het jaar 2009 (was 5,7% over het jaar 2008). Bron: Sociaal Jaarverslag Rijk 2009.

3. SPECIFIEKE ONDERWERPEN

Naast de in hoofdstuk 2 behandelde kostencomponenten zijn er onderwerpen die niet een direct onderdeel van de tarieven zijn, maar wel relevant kunnen zijn bij het in rekening brengen van kosten. Een van die onderwerpen wordt in dit hoofdstuk behandeld: de toepassing van interest.

De toepassing van interest

Bij het in rekening brengen van kosten kunnen twee vormen van interest een rol spelen: interest over uitstaande vorderingen en interest over investeringsgoederen. Interest over uitstaande vorderingen kan worden doorberekend in die gevallen dat er een groot tijdsverschil zit tussen de levering van een dienst, het versturen van de rekening en de ontvangst van de betaling. Een dergelijk tijdsverschil zou zich in beginsel niet voor mogen doen. Als het zich toch voordoet, is in feite sprake van kredietverlening. Of een overheidsdienst daarvoor interest in rekening wil brengen, is ter beslissing van de desbetreffende overheidsdienst. Daarbij moet rekening gehouden worden met de wetgeving met betrekking tot richtlijn 2000/35/EG van de Europese Unie inzake de bestrijding van betalingsachterstand bij handelstransacties⁷. De wet is in werking getreden per 1 december 2002. Deze wet schrijft voor dat in bepaalde gevallen de wettelijke rente van rechtswege verschuldigd is⁸. Er kan door de partijen niet worden afgeweken van de bepaling in de richtlijn dat de rente verschuldigd is zodra een betalingstermijn wordt overschreden, ook wanneer de schuldenaar nog niet door de schuldeiser in gebreke is gesteld.

Indien interest in rekening wordt gebracht, is het aan te bevelen de wettelijke rente toe te passen. De hoogte van de wettelijke rente fluctueert en is momenteel 3% (wettelijke rente voor niet-handelstransacties). Voor actualisatie van dit percentage wordt verwezen naar www.rijksoverheid.nl.

Bij het verrichten van werkzaamheden en het verlenen van diensten aan derden spelen investeringsgoederen in de meeste gevallen een ondergeschikte rol. Indien bij bepaalde overheidsdiensten hieraan substantiële betekenis moet worden toegekend, kan hiermee naar eigen inzicht rekening worden gehouden.

⁷ Zie Wet van 7 november 2002 tot uitvoering van Richtlijn 2000/35/EG van het Europees Parlement en de Raad van de Europese Unie van 29 juni 2000 betreffende bestrijding van betalingsachterstand bij handelstransacties, gepubliceerd in Staatsblad 2002 545. Zie tevens Kamerstukken Eerste en Tweede Kamer nr. 28239 (2001-2002).

⁸ Zie Boek 3 van het Burgerlijk Wetboek, artikel 92a en Boek 6 van het Burgerlijk Wetboek, artikel 119a en 120.